

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Факультет туризму та міжнародних комунікацій
Кафедра туристичної інфраструктури та готельно-ресторанного
господарства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету туризму та
міжнародних комунікацій
доц. Габчак Н.Ф.
« 29 » _____ 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БІЗНЕС – ПЛАНУВАННЯ У ТУРИЗМІ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
Спеціальність	242 Туризм
Освітня програма	Туризм
Статус дисципліни	Вибіркова
Мова навчання	Українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Бізнес-планування у туризмі» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 24 «Сфера обслуговування» за спеціальністю 242 «Туризм» освітньо-професійної програми «Туризм».

Розробник: Колісник Г.М., д.е.н., професор кафедри туристичної інфраструктури та готельно-ресторанного господарства

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри туристичної інфраструктури та готельно-ресторанного господарства

протокол № 11 від «23» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри д.і.н., проф. Корсак Р. В.

Схвалено науково-методичною комісією факультету туризму та міжнародних комунікацій

протокол № 7 від «29» червня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії проф., д.геогр.н. Машіка Г.В.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄKTS -4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1	
Кількість модулів - 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання – 2 аудиторних – 42 самостійної роботи студента – 78	2	
	Лекції:	
	20	6
	Практичні (семінарські):	
	22	6
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	78	108

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Бізнес-планування в туризмі» є засвоєння теоретичних знань і оволодіння практичними навичками щодо методики складання бізнес-плану та розрахунку окремих показників бізнес-плану з врахуванням особливостей конкретних частин плану (маркетинговий, виробничий, організаційний та виробничий) у бізнес-плані.

Завданням дисципліни «Бізнес-планування в туризмі» є наступні:

- вміння формувати портфель лідерських якостей підприємця для успішного ведення бізнесу;
- виокремлювати основні етапи процесу створення туристичного підприємства, вирізняти організаційно-правові форми та здійснювати обґрунтований вибір напрямів їх діяльності;
- визначати орієнтири і тенденції розвитку ринку, галузі, підприємств і продукції, що виробляється;
- розробляти плани розвитку власного бізнесу та інноваційно-інвестиційні проекти різних напрямків;
- обґрунтовувати загальні тактичні і стратегічні управлінські рішення за різними аспектами господарської діяльності новоствореної компанії;
- оцінювати економічну ефективність проектів і визначати передумови їх реалізації;
- доводити доцільність і обов'язковість використання бізнес-планів як надійного фінансово-економічного інструменту розвитку сучасного бізнесу;
- проводити бізнес-діагностику та визначати результативність діяльності суб'єктів господарювання;
- оцінювати та нівелювати рівень ризиків та економічної ефективності новоствореного бізнесу;
- визначати напрями та обґрунтовувати загальний механізм здійснення соціальної відповідальності ведення успішного бізнесу;
- характеризувати основні розділи бізнес-плану та їх особливості;
- вміти застосовувати практичні навички до розрахунку основних показників діяльності підприємств туристичного бізнесу;
- знати методику прогнозування і планування показників окремих розділів бізнес-плану;
- формувати необхідні розрахункові таблиці до розділів бізнес-плану;
- вивчати можливі ризики та концепції управління ризиками;
- вивчати організацію проведення презентації бізнес-плану;
- здійснювати експертизу бізнес-плану в туризмі.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є засоби і методи бізнес-планування підприємства, механізм складання бізнес-планів на підприємствах різних галузей народного господарства та форм власності.

Інтегральна компетентність .Здатність ставити та успішно розв'язувати на достатньому професійному рівні складні науково-дослідницькі та практичні задачі, узагальнювати практику туризму, прогнозувати напрями їх розвитку, вирішувати професійні проблеми та практичні завдання у сфері туризму як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Діяти на засадах розуміння цивілізаційних гуманітарних цінностей та глобалізаційних процесів, пріоритетів національного розвитку;
- ЗК 2. Здатність до організації, планування прогнозування результатів діяльності;
- ЗК 6. Уміння розробляти проекти та управляти ними;
- ЗК 11. Здатність визначити наявність проблеми, аналізувати та вирішувати її, обґрунтовувати управлінські рішення та забезпечувати їх дієвість;
- ЗК 12. Здатність збирати та аналізувати дані, необхідні для розрахунку економічних і соціально-економічних показників, що характеризують діяльність суб'єктів господарювання;
- ЗК 14. Здатність провести усну презентацію та написати статтю за результатами проведених досліджень та сучасних концепцій розвитку туристичної галузі.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 5. Здатність використовувати теорію і методи інноваційно-інформаційного розвитку на різних рівнях управління;

ФК 10. Здатність управляти ризиками в туризмі;

ФК 12. Здатність до підприємницької діяльності на національному та міжнародному туристичному ринках;

ЗК 15. Здатність до реалізації проектів у туристичній індустрії.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Бізнес-планування в туризмі» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 1.2.6. «Туризм» «Стратегічний менеджмент»

ОК 1.2.7. «Туризм» «Управління проєктами в туризмі»;

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Туризм», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Когнітивна (пізнавальна) сфера	
Знання передових концепцій, методів науково-дослідної та професійної діяльності на межі предметних областей туризму	ПРН 1
Здатність використовувати інформаційно-інноваційні методи і технології в сфері туризму	ПРН 3
Здатність оцінювати кон'юнктуру туристичного ринку, інтерпретувати результати дослідження та прогнозувати напрями розвитку суб'єкта підприємницької діяльності в сфері туризму	ПРН 5
Психомоторна сфера	
Вміти приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та методів прогнозування	ПРН 14
Демонструвати здатність до саморозвитку та самовдосконалюватись упродовж життя	ПРН 16

Здатність використовувати бізнес-план в туристичній організації в контексті дослідницької та управлінської діяльності

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Бізнес-планування в туризмі»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знання передових концепцій, методів науково-дослідної роботи задля успішного ведення бізнесу	ПРН 1
Уміння використовувати інформаційно-інноваційні методи і ефективність бізнес-проектів як фактор успішності сучасного бізнесу	ПРН 1
Знання закономірностей та принципів бізнес-плану у ринковій системі господарювання	ПРН 3
Вміння оцінювати кон'юнктуру туристичного ринку та інтерпретувати оцінку ризиків бізнес-плану	ПРН 5
Вміння розробляти та реалізовувати проекти проведення презентації бізнес-планів	ПРН 14
Вміти приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує нових підходів і методів прогнозування бізнес-планів	ПРН 14
Вміти саморозвиватись та обґрунтовувати загальні механізми здійснення відповідальності у веденні успішного бізнесу	ПРН 16

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Специфіка викладання навчальної дисципліни «Бізнес-планування в туризмі» полягає у використанні трьох видів контролю: поточного, модульного і підсумкового.

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою. Максимальна кількість балів при оцінюванні знань за поточну успішність становить 50 балів, на модулі – 50 балів.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання.

Поточний контроль рівня знань студентів передбачає перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль здійснюється за напрямками:

- контроль за систематичністю й активністю роботи на семінарських заняттях;
- контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза межами аудиторних занять;
- контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді індивідуальних завдань.

Поточний контроль включає:

Тестування – така форма контролю дозволяє перевірити підготовку студентів до кожного заняття, проводиться регулярно на вибірковій основі;

Розв'язування задач – така форма контролю дозволяє перевірити знання основних положень заданої теми, оформити логічне мислення студентів і вона проводиться на окремих заняттях;

Опитування – проводиться з метою виявлення вміння студентами оперувати лекційним матеріалом поданим викладачем, відповідати на додаткові питання і проводиться регулярно на вибірковій основі;

Ділова гра – проводиться з метою формування вмінь і навичок у студентів практичного спрямування, формування сучасного економічного і управлінського мислення, вміння приймати відповідальні та ефективні рішення;

Самостійна робота – така форма контролю дозволяє виявити вміння чітко логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання, вміння працювати самостійно.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи 50 балів.

Загальна модульна оцінка складається з поточної оцінки, яку студент отримує під час практичних (семінарських) занять, оцінки за виконання індивідуального завдання та оцінки за виконання модульної контрольної роботи.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю 50 балів.

Загальна оцінка з дисципліни визначається як сума накопичених балів протягом семестру.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

- а) систематичність, активність та результативність роботи протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни та відвідування занять;
- б) виконання індивідуального завдання;
- в) виконання проміжного контролю;
- г) виконання контрольних модульних завдань.

Оцінювання проводиться за 50-бальною шкалою за такими критеріями:

- 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- 2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- 3) знайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

4) уміння поєднувати теорію з практикою під час розгляду ситуацій, вирішенні завдань, проведенні розрахунків у ході виконання завдань, винесених для самостійного опрацювання, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Під час оцінювання практичних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінку буде знижено.

Індивідуальне завдання оцінюється за критеріями: самостійності виконання; логічності та деталізації плану; повноти й глибини розкриття теми; наявності ілюстрації (таблиці, рисунки, схеми, тощо); кількості використаних джерел (не менше десяти); використання цифрової інформації та відображення практичного досвіду; наявності конкретних пропозицій; якості оформлення.

Поточно-модульний контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими: практичний модульний контроль і лекційний модульний контроль. Оцінка за практичну складову модульного контролю виставляється за результатами оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять, виконання індивідуального завдання та проміжного тестового контролю згідно з графіком навчального процесу.

Лекційний модульний контроль здійснюється у письмовій формі за відповідними білетами, зміст яких містить питання всіх тем модуля. Білет складається з теоретичного, тестового, а по-можливості і діагностичного завдання.

Відповіді студентів оцінюються у (згідно з технологічною картою оцінювання рівня сформованих компетентностей).

Кожне завдання модульного контролю оцінюється окремо.

Форма модульного контролю: модуль.

Проміжний контроль рівня знань студентів здійснюється за результатами поточного контролю.

Модульний контроль передбачає проведення модульної контрольної роботи, після завершення кожного змістового модуля.

Підсумковий контроль знань студентів здійснюється в кінці семестру у формі письмового іспиту. **Форма підсумкового семестрового контролю: залік.**

Протягом семестру оцінювання знань студентів проводиться за двома змістовними модулями, розподіл балів за якими наведено в таблиці:

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	50	100
10 балів	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота				Модульна контрольна робота	Сума
T6	T7	T8	T9	50	100
13 балів	13 балів	12 балів	12 балів		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	40	4	40
Опитування	(5)	$5 * 6 = (30)$	(4)	$4 * 6 = (24)$
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	(5)	$5 * 2 = (10)$	(4)	$4 * 4 = (16)$
Індивідуальна робота	1	10	1	10
Самостійна робота	-	-	-	-
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Оцінка знань, умінь та практичних навичок студентів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до графіка, наведеного у таблиці

Модуль I семестр	
Поточний контроль За змістовий модуль 1	Поточний контроль За змістовий модуль 2
Підсумковий контроль за модулі залік	

Протягом семестру студенти вивчають один модуль з дисципліни. Модуль складається з двох змістових модулів. Після виконання кожного змістового модуля (лекції, практичні заняття) здійснюється поточний контроль у вигляді комп'ютерного тестування. Студенти, які не відвідували лекції або не в повному обсязі виконали практичні завдання, до поточного контролю за змістовий модуль не допускаються.

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок студентів здійснюється за 50-бальною системою за кожний змістовий модуль.

Загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни складається із середнього арифметичного балу за модулі та оцінювання викладачем індивідуальної (самостійної роботи) студента, його активності під час аудиторних занять.

При оцінюванні індивідуальної та самостійної роботи студента: максимальна кількість балів за виконання 10 балів. Оцінювання з навчальної дисципліни проводиться один раз на семестр.

Студент, який в результаті поточного оцінювання (під час комп'ютерного тестування), або підсумкового контролю за модулем отримав більше 50 балів, має право не складати залік з дисципліни. У разі отримання позитивної підсумкової оцінки за модулі студент має також право відмовитися від складання екзамену. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. При умові, що студент (ка) хоче покращити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він (вона) має складати екзамен.

Студент, який в результаті підсумкового оцінювання за модулем отримав менше 50 балів зобов'язаний складати залік або екзамен з дисципліни. У разі, коли відповіді студента під час заліку (екзамену) оцінені менш ніж 50 балів, він (вона) отримує незадовільну підсумкову оцінку. При цьому результати поточного контролю не враховуються. Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за такою шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для диференційованого заліку	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в 4-ох бальну здійснюється у такому порядку:

Поточне оцінювання здійснюється за трьома складовими:

- контроль за виконання модульних завдань (комп'ютерні тестові завдання);
- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;
- контроль індивідуальної (самостійної) роботи.

Якщо студент відвідав менше 50 відсотків занять, то систематичність та активність його роботи оцінюється в 0 балів.

Оцінювання модульних завдань. Після виконання програми змістового модулю у визначений деканатом термін здійснюється поточний модульний контроль у вигляді комп'ютерного тесту та відповідей на запитання, який оцінюється у межах від 1 до 50 балів. Якщо з об'єктивних причин студент не здав модульний контроль у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення заборгованості.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

«Бізнес-планування в туризмі»

МОДУЛЬ I. Бізнес-планування у діяльності організації: основні методологічні підходи та базові процедури

ТЕМА 1. БІЗНЕС-ПЛАН У РИНКОВІЙ СИСТЕМІ ГОСПОДАРЮВАННЯ

План лекції

1. Сутність та характеристика бізнес-плану та його особливості.
2. Мета розробки та функції бізнес-плану.
3. Види бізнес-планів та їх класифікація.
4. Формування інформаційного поля бізнес-плану.
5. Основні етапи розробки бізнес-плану.

Мета лекції: оволодіти базовими знаннями з сутності бізнес-плану та процесу формування бізнес-плану у ринковій системі господарювання.

Опорні поняття: бізнес-план, туристичний та готельно-ресторанний бізнес, мета бізнес-плану, логіка розробки бізнес-плану, види бізнес-плану.

ТЕМА 2. ПІДГОТОВЧА СТАДІЯ РОЗРОБКИ БІЗНЕС-ПЛАНУ

План лекції

1. Особливості підприємницької діяльності в туристичній (готельно-ресторанній) сфері.
2. Логіка процесу стратегічного планування на підготовчій стадії бізнес-плану.
3. Види аналізу та особливості їх застосування.
4. SWOT-аналіз як засіб дослідження конкурентоспроможності підприємства.
5. Визначення місії та формулювання цілей діяльності підприємства.
6. Аналіз стратегічних альтернатив і вибір стратегій розвитку підприємства.

Мета лекції: сформулювати поняття та загальні уявлення з сутності бізнес-плану на підготовчій стадії розробки, оволодіти навичками здійснення SWOT-аналіз як засіб дослідження конкурентоспроможності підприємства.

Опорні поняття: бізнес-план, туроператор, турагент, стратегічне планування, SWOT-аналіз, метод порівняння, факторний аналіз, індексний метод, функціонально-вартісний метод, види бізнес-плану.

ТЕМА 3. СТРУКТУРА, РОЗРОБКА ТА ОФОРМЛЕННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ

План лекції

1. Структура бізнес-плану.
2. Характеристика розділів бізнес-плану: резюме; характеристика підприємства; характеристика туристичних (готельно-ресторанних) послуг; дослідження і аналіз ринку послуг; маркетинговий план; організаційний план; виробничий план; фінансовий план; оцінка ризиків і страхування; додатки.

Мета лекції: набути знання з структури, логіки розробки та оформлення бізнес-плану в контексті конкретних розділів бізнес-плану.

Опорні поняття: бізнес-план, маркетинговий план, організаційний план, виробничий план, фінансовий план, оцінка ризиків, страхування, додатки.

ТЕМА 4. МАРКЕТИНГОВИЙ РОЗДІЛ БІЗНЕС-ПЛАНУ

План лекції

1. Маркетинг-план.
2. Мета й логіка розробки маркетинг плану.
3. Стратегія маркетингу в контексті розробки бізнес-плану.
4. Фінансові потреби на реалізацію плану маркетингу.
5. Прогнозування обсягів продажу продукту.

Мета лекції: ознайомитися із змістом та принципами організації, маркетингового розділу бізнес-плану, вивчити сутність стратегії маркетингу в контексті розробки бізнес-плану.

Опорні поняття: бізнес-план, маркетинг-план, стратегія маркетингу, виробничий план, обсяги продажу.

ТЕМА 5. ВИРОБНИЧИЙ РОЗДІЛ БІЗНЕС-ПЛАНУ

План лекції

1. Цілі та завдання виробничого плану.
2. Структура виробничого плану, технологія виробництва, контроль якості виробничого процесу, виробнича програма підприємства.
3. Формування матеріально-технічної бази.

Мета лекції: ознайомитися із змістом та принципами організації виробничого розділу бізнес-плану, розуміння суті формування матеріально-технічної бази.

Опорні поняття: бізнес-план, виробнича частина бізнес-плану, виробничі операції, виробничі та невиробничі приміщення, контроль якості продукції, обсяги продажу.

МОДУЛЬ II. Бізнес-план як основа підприємницької діяльності

ТЕМА 6. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ РОЗДІЛ БІЗНЕС-ПЛАНУ

План лекції

1. Цілі та структура організаційного плану.
2. Зміст основних розділів організаційного плану.
3. Вибір організаційної структури та визначення потреби в управлінському персоналі.
4. Календарний план-графік реалізації підприємницького проекту.

Мета лекції: оволодіти базовими знаннями з організаційного плану бізнес-плану та узагальнити отримані знання у фінансовому плані .

Опорні поняття: бізнес-план, організаційний план, управлінський персонал, стратегія, календарний план-графік.

ТЕМА 7. ФІНАНСОВИЙ РОЗДІЛ БІЗНЕС-ПЛАНУ

План лекції

1. Значення, зміст і технологія розроблення фінансового плану.
2. Стратегія фінансування.
3. Основні табличні форми фінансового плану.
4. Очікувані фінансові коефіцієнти.
5. Оцінка ефективності інвестицій.

Мета лекції: оволодіти базовими знаннями з сутності фінансового плану бізнес-плану та узагальнити отримані знання у презентації.

Опорні поняття: бізнес-план, фінансовий план, точки беззбитковості, фінансовий план, стратегія фінансування, фінансові коефіцієнти, баланс, інвестиції.

ТЕМА 8. ОЦІНКА РИЗИКІВ У БІЗНЕС-ПЛАНІ

План лекції

1. Сутність та види підприємницького ризику .
2. Структура та цілі розроблення розділу «Оцінка ризиків».
3. Методика оцінки впливу ризиків та напрями їхньої мінімізації.

Мета лекції: оволодіти базовими знаннями з сутності можливих ризиків в бізнес-плану та можливій концепції управління ризиками з метою їхньої мінімізації чи нейтралізації.

Опорні поняття: ризик, підприємницький ризик, концепція управління ризиками, оцінка рівня ризику, мінімізація негативних наслідків ризиків, хеджування, страхування, самострахування.

ТЕМА 9. ПРЕЗЕНТАЦІЯ ТА ЕКСПЕРТИЗА БІЗНЕС-ПЛАНУ

План лекції

1. Цілі та завдання презентації бізнес-плану.
2. Організація проведення презентації бізнес-плану.
3. Способи підвищення ефективності презентації бізнес-плану.
4. Методологічні основи експертизи бізнес-планів.

Мета лекції: оволодіти базовими знаннями організації проведення презентації бізнес-плану та закріпити на практиці уміння здійснення експертизи бізнес-плану.

Опорні поняття: презентація, мета презентації бізнес-плану, зміст презентації бізнес-плану, ключові питання презентації, форми проведення презентації, ефективність презентації, способи підвищення ефективності презентації, експертиза.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лекції	практичні	індивідуальна робота	самостійна робота		лекції	практичні	індивідуальна робота	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1										
Бізнес-планування у діяльності організації: основні методологічні підходи та базові процедури										
ТЕМА 1. БІЗНЕС-ПЛАН У РИНКОВІЙ СИСТЕМІ ГОСПОДАРЮВАННЯ	10	2	2	-	6	11	1			10
ТЕМА 2. ПІДГОТОВЧА СТАДІЯ РОЗРОБКИ БІЗНЕС-ПЛАНУ	10	2	2		6	10				10
ТЕМА 3. СТРУКТУРА, РОЗРОБКА ТА ОФОРМЛЕННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ	14	2	2		10	11	1			10
ТЕМА 4. МАРКЕТИНГОВИЙ РОЗДІЛ БІЗНЕС- ПЛАНУ	12	2	2		8	13	1	1		11
ТЕМА 5. ВИРОБНИЧИЙ РОЗДІЛ БІЗНЕС- ПЛАНУ	16	2	4		10	18	1	1		16
Модульна контрольна робота 1 Разом по модулю 1	62	10	12		40	63	4	2		57

Продовження

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лекції	практичні	індивідуальна робота	самостійна робота		лекції	практичні	індивідуальна робота	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 2										
Бізнес-план як основа підприємницької діяльності										
ТЕМА 6. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ РОЗДІЛ БІЗНЕС- ПЛАНУ	16	2	2		12	19	1	2		16
ТЕМА 7. ФІНАНСОВИЙ РОЗДІЛ БІЗНЕС- ПЛАНУ	20	4	4		12	17	-	2		15
ТЕМА 8. ОЦІНКА РИЗИКІВ У БІЗНЕС-ПЛАНІ	12	2	2		8	10	-			10
ТЕМА 9. ПРЕЗЕНТАЦІЯ ТА ЕКСПЕРТИЗА БІЗНЕС-ПЛАНУ	10	2	2		6	11	1			10
Модульна контрольна робота 2 Разом по модулю 2	60	10	10		38	57	2	4		51
Залік				2						
Всього	120	20	22		78	120	6	6		108

6.3. Темі семінарських занять

Практичне заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті.

Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 6.1).

Таблиця 6.1.

Перелік тем практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	ЛЕКЦІЯ 1. БІЗНЕС-ПЛАН У РИНКОВІЙ СИСТЕМІ ГОСПОДАРЮВАННЯ План лекції 1. Сутність та характеристика бізнес-плану та його особливості. 2. Мета розробки та функції бізнес-плану. 3. Види бізнес-планів та їх класифікація. 4. Формування інформаційного поля бізнес-плану. 5. Основні етапи розробки бізнес-плану	2
2	ТЕМА 2. ПІДГОТОВЧА СТАДІЯ РОЗРОБКИ БІЗНЕС-ПЛАНУ План лекції 1. Особливості підприємницької діяльності в туристичній (готельно-ресторанній) сфері. 2. Логіка процесу стратегічного планування на підготовчій стадії бізнес-плану. Види аналізу та особливості їх застосування. 3. SWOT-аналіз як засіб дослідження конкурентоспроможності підприємства. 4. Визначення місії та формулювання цілей діяльності підприємства. 5. Аналіз стратегічних альтернатив і вибір стратегій розвитку підприємства.	2
3	ТЕМА 3. СТРУКТУРА, РОЗРОБКА ТА ОФОРМЛЕННЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ План лекції 1. Структура бізнес-плану. 2. Характеристика розділів бізнес-плану: резюме; характеристика підприємства; характеристика туристичних (готельно-ресторанних) послуг; дослідження і аналіз ринку послуг; маркетинговий план; організаційний план; виробничий план; фінансовий план; оцінка ризиків і страхування; додатки.	2

4	<p style="text-align: center;">ТЕМА 4. МАРКЕТИНГОВИЙ РОЗДІЛ БІЗНЕС-ПЛАНУ План лекції</p> <p>1. Маркетинг-план. 2. Мета й логіка розробки маркетинг плану. 3. Стратегія маркетингу в контексті розробки бізнес-плану. 4. Фінансові потреби на реалізацію плану маркетингу. 5. Прогнозування обсягів продажу продукту.</p>	2
5	<p style="text-align: center;">ТЕМА 5. ВИРОБНИЧИЙ РОЗДІЛ БІЗНЕС-ПЛАНУ План лекції</p> <p>1. Цілі та завдання виробничого плану. 2. Структура виробничого плану, технологія виробництва, контроль якості виробничого процесу, виробнича програма підприємства. 3. Формування матеріально-технічної бази.</p>	4
6	<p style="text-align: center;">ТЕМА 6. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ РОЗДІЛ БІЗНЕС-ПЛАНУ План лекції</p> <p>1. Цілі та структура організаційного плану. 2. Зміст основних розділів організаційного плану. 3. Вибір організаційної структури та визначення потреби в управлінському персоналі. 4. Календарний план-графік реалізації підприємницького проекту.</p>	2
7	<p style="text-align: center;">ТЕМА 7. ФІНАНСОВИЙ РОЗДІЛ БІЗНЕС-ПЛАНУ План лекції</p> <p>1. Значення, зміст і технологія розроблення фінансового плану. 2. Стратегія фінансування. 3. Основні табличні форми фінансового плану. 4. Очікувані фінансові коефіцієнти. 5. Оцінка ефективності інвестицій.</p>	4
8	<p style="text-align: center;">ТЕМА 8. ОЦІНКА РИЗИКІВ У БІЗНЕС-ПЛАНІ План лекції</p> <p>1. Сутність та види підприємницького ризику . 2. Структура та цілі розроблення розділу «Оцінка ризиків». 3. Методика оцінки впливу ризиків та напрями їхньої мінімізації.</p>	2
9	<p style="text-align: center;">ТЕМА 9. ПРЕЗЕНТАЦІЯ ТА ЕКСПЕРТИЗА БІЗНЕС-ПЛАНУ План лекції</p> <p>1. Цілі та завдання презентації бізнес-плану. 2. Організація проведення презентації бізнес-плану. 3. Способи підвищення ефективності презентації бізнес-плану. 4. Методологічні основи експертизи бізнес-планів.</p>	2
	Разом	22

6.4. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 64,4 % (87 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (135 годин). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС включає: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів і понять за темами навчальної дисципліни; підготовку до практичних, семінарських занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю; систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до контрольних робіт.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання економіки, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 6.2.

Таблиця 6.2.

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Бізнес-план у ринковій системі господарювання	6
2	Тема 2. Підготовча стадія розробки бізнес-плану	6
3	Тема 3 Структура, розробка та оформлення бізнес-плану	10
4	Тема 4. Маркетинговий розділ бізнес-плану	8
5	Тема 5. Виробничий розділ бізнес-плану	10
6	Тема 6. Організаційний розділ бізнес-плану	12
7	Тема 7. Фінансовий розділ бізнес-плану	12
8	Тема 8. Оцінка ризиків	8
9	Тема 9. Презентація та експертиза бізнес-плану	6
	Разом	78

6.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання оцінюється за критеріями: самостійності виконання; логічності та деталізації плану; повноти й глибини розкриття теми; наявності ілюстрації (таблиці, рисунки, схеми, тощо); кількості використаних джерел (не менше десяти); використання цифрової інформації та відображення практичного досвіду; наявності конкретних пропозицій; якості оформлення.

Індивідуальне завдання (ІЗ) студента є вибіркоким видом позааудиторної самостійної роботи студента та має навчально-дослідницький характер, виконується у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується разом зі складанням підсумкового екзамену з даної навчальної дисципліни. Виконання ІЗ є одним із важливих засобів підвищення якості підготовки майбутніх спеціалістів, які здатні застосовувати на практиці теоретичні знання, вміння та навички з даної навчальної дисципліни.

Підготовка ІЗ передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та застосування їх у процесі розв'язання конкретних економічних ситуацій, розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту, пов'язаних із темою ІЗ. ІЗ передбачає наявність таких елементів наукового дослідження: практичної значущості, комплексного системного підходу до вирішення завдань дослідження, теоретичного використання передової сучасної методології та наукових розробок, наявність елементів творчості, вміння застосовувати сучасні технології.

Практична значущість ІЗ полягає в обґрунтуванні реальності її результатів для потреб практики.

Комплексний системний підхід до розкриття теми роботи полягає в тому, що предмет дослідження розглядається з різних точок зору – з позицій теоретичної бази і практичних напрацювань, умов його реалізації на підприємстві, аналізу, обґрунтування шляхів удосконалення тощо – в тісному взаємозв'язку та єдиній логіці викладу.

У процесі виконання ІЗ, разом із теоретичними знаннями і практичними навичками за фахом, студент повинен продемонструвати здатність до науково-дослідної роботи і вміння творчо мислити.

Мета ІЗ – формування практичних навичок та вміння їх застосовувати в процесі вирішення поставленого завдання. Об'єктом ІЗ є процеси активізації творчого мислення на підприємствах різних форм власності.

Предмет ІЗ – сукупність теоретико-методичних підходів до управління креативним мисленням працівників.

Індивідуальне завдання виконується студентом самостійно за консультування з викладачем протягом вивчення дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Індивідуальне завдання видається викладачем на початку семестру, протягом якого вивчається дисципліна. Студент має надати ІЗ для перевірки наприкінці семестру, але не пізніше терміну проведення підсумкового модульного контролю. Бали за виконання ІЗ ураховуються під час виставлення загальної оцінки з дисципліни.

Вимоги до оформлення. Формат аркуша – А4. Поля: ліве – 30 мм; праве, верхнє та нижнє – 20 мм. Шрифт Arial, розмір шрифту для основного тексту – кт 14. Міжрядковий інтервал – множник 1,3. Не дозволяються виділення в тексті курсивом та підкреслення.

Обсяг ІЗ повинен становити у друкованому варіанті 20 – 30 сторінок.

Кожен розділ розпочинають з нової сторінки. Назви розділів оформляються великими літерами по центру сторінки. Сторінки нумеруються у правому верхньому куту. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться.

Вимоги до змісту. Індивідуальне завдання повинне складатися з таких елементів, як:

- титульна сторінка;
- зміст;
- вступ (1,5 сторінки);
- основна частина (15 – 20 сторінок);
- висновок (1,5 сторінки);
- список використаної літератури;

- додатки (за необхідності).

Вступ повинен відображати такі елементи: актуальність теми, проблемне поле теми, мету дослідження, об'єкт, предмет, завдання, базу та методи дослідження.

В основній частині роботи (може містити декілька підрозділів) студенти повинні: надати характеристику методики активізації творчого мислення працівників; навести приклад використання методики з практичної діяльності (назва організації, мета використання методики і результат) розробити технологію використання методики активізації творчого мислення на практичному занятті (етапи проведення, тривалість кожного етапу, необхідний ілюстративний матеріал, мета й очікуваний результат).

Висновки повинні містити обґрунтовані та змістові, практичні рекомендації щодо використання запропонованої активізації творчого мислення в практичній діяльності, її переваги та недоліки.

Список використаної літератури слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 "Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання".

Додатки можуть бути включені за необхідності. У разі наявності кількох додатків оформляється окрема сторінка "ДОДАТКИ", номер якої є останнім, що включається до обсягу ІЗ. Кожен додаток починають із нової сторінки.

Відповідно до вимог, додаток називають у такий спосіб: "Додаток А", "Додаток Б" і т. д. за алфавітом, за винятком букв Г, Ґ, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, у ході цього написи "Додаток...", "Продовження додатка..." та "Закінчення додатка..." пишуться малими літерами з першої великої і вирівнюються по правому краю сторінки. Допускається розподіл додатків на розділи типу "Додаток А.3". Ілюстрації, таблиці, формули нумерують відповідно до назви додатка, наприклад "рис. А.3".

Орієнтовна тематика рефератів для самостійної роботи студентів з дисципліни «Бізнес-планування в туризмі»

1. Мета, значення та доцільність розробки бізнес-плану на кожному з етапів життєвого циклу підприємства.
2. Методи та методологія розрахунку планових економічних показників.
3. Взаємозв'язок об'єкта та типів управлінських рішень процесу бізнес планування.
4. Метод цільового прибутку як метод планування: суть, переваги та недоліки.
5. Індикативний метод як метод планування: суть, переваги та недоліки.
6. Балансовий метод як метод планування: суть, переваги та недоліки.
7. Нормативний метод як метод планування: суть, переваги та недоліки.
8. Дослідно-статистичний метод як метод планування: суть, переваги та недоліки.
9. Об'єктивна необхідність підготовчої стадії бізнес-планування.
10. Методика проведення SWOT-аналізу.
11. Теоретичні засади стратегічного планування, види стратегій реалізації підприємницького проекту.
12. Зміст та структура бізнес-плану залежно від цілей його розробки та аудиторії, на яку він розрахований.
13. Зміст та структура бізнес-плану залежно від розмірів бізнесу і фінансових потреб та характеристики продукту бізнесу.
14. Зміст та структура бізнес-плану залежно від сфери бізнесу
15. Теоретичні засади та методика побудови графіків життєвого циклу підприємства та життєвого циклу продукції (послуги).
16. Методика та показники оцінки рівня конкуренції на ринку.
17. Методика проведення сегментації ринку.
18. Методика прогнозування обсягів реалізації продукції (надання послуг).
19. Процес планування та формування маркетингової стратегії.
20. Методичні засади сегментування і позиціонування підприємства та його продукції на ринку.
21. Управління інструментами маркетингу.

22. Стратегія розподілу продукції підприємства та управління каналами збуту.
23. Технологія виробничого процесу (процесу надання послуг), контроль якості технологічного процесу, виробнича програма підприємства.
24. Система матеріально-технічного забезпечення на підприємстві.
25. Виробнича потужність та виробнича програма підприємства.
26. Теоретико-методичні засади організації виробництва.
27. Методика нормування ресурсного забезпечення підприємства.
28. Формування політики планування управлінського персоналу підприємства (реалізації підприємницького проекту).
29. Теоретичні засади управління підприємством.
30. Основи підприємницької діяльності: створення підприємства та започаткування бізнесу. Види підприємств в Україні.
32. Нормативно-правова база ведення підприємницької діяльності в Україні. Об'єктивна необхідність врахування ризиків при розробці бізнес-плану створення нового підприємства. Чинники, які обумовлюють її більшу актуальність для малих підприємств.
33. Характеристика зовнішніх по відношенню до підприємства ризиків його функціонування.
34. Методи оцінки рівня ризику реалізації підприємницького проекту.
35. Особливості їх застосування залежно від виду ризику.
36. Взаємообумовленість впливу та доцільність реалізації заходів з мінімізації впливу ризиків залежно від стадії життєвого циклу функціонування підприємства.
37. Характеристика етапів ефективної системи управління ризиками підприємства.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА «БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ В ТУРИЗМІ»

- технічні засоби навчання: мультимедійне обладнання, ноутбук
- програмне забезпечення :система електронного навчання Moodle

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Господарський кодекс України. – Харків: РВХ Арсіс, ЛТД, 2003. – 222 с.
2. Податковий кодекс України” від 2.12 3010 року Верховна Рада України. – Закон України №2755-УІ (Редакція станом на 13.11.2013 року).
3. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 16 Витрати
4. Положення про типовий бізнес-план: Затверд. Наказом Фонду державного майна України від 26.05.94. № 30 // Підприємництво і ринок України. – 1994. № 11.
5. Агафонова Л.Г., Агафонова О.Є. Туризм, готельний і ресторанный бізнес: ціноутворення, конкуренція, державне регулювання / Навч. посібник. – К.: Вид-во “Знання України”, 2002. – 358 с.
6. Бочан І. О. Основи економічної теорії: інституціональний підхід: навч. посіб. / І. О. Бочан. – К.: Знання, 2012. – 211 с.
7. Должанський І.З., Загорна Т.О. Бізнес-план: технологія розробки. Навчальний посібник. 2-ге вид. – К.: Центр учбової літератури. – 2009 р. – 384 с.
8. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу. Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 224 с.
9. Економіка підприємства: структурно-логічний навч. посібник/за ред. проф. Покропивного С.Ф. – К.: КНЕУ, 2001 с.437.
10. Загородній А.Г., Павлішевський П.В. Бізнес-план. – Львів: ІНВТ “Політекс”, 1993. – 40 с.
11. Котлер Ф., Амстронг Г. Основи маркетинга – М.: Вільямс, 1999.
12. Кучеренко Р.В., Карпов В.А. Маркітан О.Н. Бізнес-планування фірми. Навч. посібник. К.Знання, 2006.- 423с.
13. Мазаракі А.А. Економіка торговельного підприємства. – К.: Хрещатик, 1999.-800с.
14. 22. Марцин П.Р. Економіка торгівлі. - Навч. Посібник. – К.: Вид-во “Знання України”, 2006. – 358 с.
15. Македон С.В. Бізнес-план. Навчальний посібник К.: 2009. – 233с.
16. Мальська М.П., Бордун О.Ю. Планування діяльності туристичних підприємств: Навч. посіб. – К.: Знання, 2005. – 241 с.
17. Мальська М.П., Пандяк І.Г. Готельний бізнес: теорія та практика. Підручник. 2-ге вид. перероб. Та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2012. -472 с.
18. Навчально-методичний відділ. Розроблення бізнес-плану підприємств. Методичні рекомендації. – Львів, ЛІЕТ, 2006. – 20 с.
19. Нечаюк Л.І., Нечаюк Н.О. Готельно-ресторанный бізнес: менеджмент. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 348 с.
20. Основи митної справи. За ред. Корнічука О.Т. – Хмельницький, 1996
21. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства – Вид 2-ге переробл. Та доповн. – К.: КНЕУ, 2001 с.528.
22. Покропивний С.Ф., Соболь С.М., Швиданенко Г.О. Бізнес – план: технологія розробки та обґрунтування: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1999. – 208 с.
23. Покропивний С.Ф. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: Навч. посібник. — Вид. 2-ге, доп. / С. Ф. Покропивний, С. М. Соболь, Г. О. Швиданенко, О. Г. Дерев’яноко. — К.: КНЕУ, 2002. — 379 с.

24. П'ятницька Г.Т., П'ятницька Н.О. Менеджмент громадського харчування: Підр. для вузів. – К.: Київський національний торгово-економічний ун-т, 2001. – 655 с.
25. Піратовський Ю.П. Бізнес-план. Опорний конспект лекцій.- К.: КНТЕУ, 2009. 154с.
26. Тарасюк Г.М. Бізнес-план: розробка, обґрунтування та аналіз. Навч. посібник. К.: Каравела, 2008.- 280с.
27. Череп А.В. Стратегічне планування і управління : навч. посіб. / А.В. Череп, А.В. Сучков. – К.: Кондор, 2011. – 334 с.
28. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. / Л.І. Швайка. – 4-те вид. стереотип. – Л. : Новий світ- 2000, 2010 – 268 с.
29. Ясинський В.В. Бізнес-планування: теорія і практика : навч. посібник / В.Я. Ясинський, О.О. Гайдай. – К.: Каравела, 2004. – 232 с.
30. Бігус М.М. Бізнес-планування в туризмі. – Опорний конспект лекцій для студентів денної та заочної форми навчання. – ЛІЕТ, 2015. 112 с.

Допоміжна література:

1. Бочан І.О. Міжнародна економіка [Текст] : навч. посіб. / І.О. Бочан, В.Г. Поплавський, М.М. Бігус ; М-во освіти, науки молоді та спорту України. Львівський інститут економіки і туризму. – Львів: ЛІЕТ, 2012. — 302 с. — Бібліогр.: С. 135. — 300 пр. — ISBN 978-966-322-208-0.
2. Журавльова І.В. Фінансовий аспект оцінки інтелектуального капіталу // Фінанси України. – 2002. - № 10. – С. 103-109.
3. Інвестиційна діяльність: Розробка бізнес-плану інвестиційного проекту з залученням коштів іноземного інвестора: Методичні рекомендації. – Суми: Ініціатива, 1998. – 34с.
4. Кудла Н.Є. Маркетинг туристичних послуг [Текст]: навчальний посібник / Н.Є. Кудла – К.: Знання, 2011. – 350 с.
5. Корнута О., Коваль М. Концепція управління ефективністю персоналу // Економіст. – 2002. - № 10. – С.72-75.
6. Латынов Г.Д. Как составить бизнес-план: рекомендации // США: Экономика, политика, идеология. – 1993. - № 8. – С. 63-72.
7. Методическое пособие по разработке бизнес-плана инвестиционного проекта. – Ростов-на-Дону: Ростовский региональный информационно-консалтинговый центр «Инфо-Консульт», 1996. – 96с.
8. Мировой гостиничный рынок : основные тенденции развития в 2011 году [Текст] // Гостиничный и ресторанный бизнес. – 2011. - № 1 – С. 18-26.
9. Мировой рейтинг сетей – лидерство у отелей эконом-класса [Текст] // Гостиничный и ресторанный бизнес. – 2009. - № 3 – С. 30-31.
10. Мусакин А. А. Малый отель: с чего начать, как преуспеть. Советы владельцам и управляющим. [Текст] / М.А. Мусакин. – СПб.: Питер, 2009. – 320 с. : ил. – (Начать и преуспеть).
11. Новые технологии обогреют отели [Текст] // Гостиничный и ресторанный бизнес. – 2008. - № 4 – С. 48-49
12. Петкокси Дж., Дмитриев Р. Методологическая записка: Как составить бизнес-план. Сер. по упр. Предприятием в процессе его перестройки и приватизации. – Всемирный банк, 1992. – 48с.
13. Посібник з Планування Соціального Підприємства. Фріп Спреклі. / Local livelihoods . За підтримки Британської Ради . Перше видання 2011. – 68с.
14. Славов М. Бізнес-план як запорука залучення інвестицій // Економіст. – 2002. - № 10. – С. 36-41.
15. Черненко Є. Найкращий спосіб фінансування бізнесу – в умовах пільгового інвестування // Економіст. – 2003. - № 3. – С. 88-89.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Економічний словник [Електронний ресурс] // Бібліотека економіста. – Режим доступу: <http://www.library.if.ua/>. – Назва з екрану.
2. Статистична інформація [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
3. www.world-tourism.org
4. www.1001hotels.ru
5. www.all-hotels.com.ua
6. www.hotel-bristol.com
7. www.hotels.net
8. www.lhw.com
9. www.mfa.gov.ua
10. www.premier-hotels.com.ua
11. www.rada.kiev.ua
12. www.tourism.gov.ua
13. www.utis.com.ua
14. www.worldhotel.com

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)